

**پژواکها
موسیقی و شعر
پینک فلوید
کاوه باسمنجی**

www.ketab.ir

طراحی Ian Ernes برای ترانه‌ی زمان

پینک فلوید در ۱۹۶۷، راسکین بارک — واترز، نرت، ویسن، رایت —
عکس از Colin Prime

پژواکها
موسیقی و شعر
پینک فلوید
کاوه باسمنجی

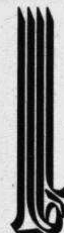
انتشارات بایگانی
[با همکاری نشر آرشیا]

امور آماده سازی،
گرافیک دیزاین و تولید
مدیر هنری و طراح گرافیک
سرپرست تولید و ویرایش
لیتوگرافی و صحافی
چاپ جلد
چاپ متن
چاپ دست، تهران، ۱۴۰۳ چهارصد نسخه

شابک: ۶۹۸-۶۲۳-۶۸۳۴-۷۹-۷

همه ی حقوق برای ناشر محفوظ است.
هرگونه برداشت و انتشار محتوای متنی و تصویری
ممنوع و قابل پیگرد قانونی است.

سرشناسه: باسمنجی، کاوه، ۱۳۴۰-
عنوان و نام پدیدآور: پژواکها: موسیقی و شعر پینک فلوید / کاوه باسمنجی.
مشخصات نشر: تهران: بایگانی؛ آرشیا، ۱۴۰۱.
شابک: ۶۹۸-۶۲۳-۶۸۳۴-۷۹-۷ / مشخصات فهرست نویسی: فیبا
عنوان دیگر: موسیقی و شعر پینک فلوید.
عنوان دیگر: پژواکها: مجموعه ی کامل اشعار پینک فلوید.
موضوع: پینک فلوید (گروه موسیقی) / موضوع: Pink Floyd (Musical group)
موضوع: ترانه ها -- متن ها / Songs -- Texts
ترانه های انگلیسی -- ایالات متحده -- قرن ۲۰م. -- متن ها
20th century -- Texts -- Songs, English -- United States
شعر آمریکایی -- قرن ۲۰م. / American poetry -- 20th century
شعر آمریکایی -- قرن ۲۰م. -- ترجمه شده به فارسی
20th century -- Translations into Persian -- American poetry
شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- ترجمه شده از انگلیسی
20th century -- Translations from English -- Persian poetry
رده بندی کنگره: ML۴۲۰ / رده بندی دیویی: ۷۸۲/۲۲۱۶۶
شماره ی کتابشناسی ملی: ۸۹۲۹۲۸۷

© انتشارات بایگانی.
تهران، صندوق پستی ۵۱۱-۱۳۱۴۵
تلفن / دورنگار:
۰۲۱ ۶۶۴۰۲۲۳۰ / ۶۶۴۰۲۲۶۰
www.baygani.pub

داستانی بر آب چشم

سال ۱۳۷۷ کتاب ناقوس جدایی منتشر شد. پیش از آن، بیش از ده سال بود در اندیشه‌ی ترجمه‌ی اشعار پینک فلوید و نگاشتن شرحی بر موسیقی ضد کلیشه‌ای آن بودم. دلیل: در روزگاری که هنوز اینترنت نوزاد بود و عملاً — به خصوص در ایران — چیزی با نام فضای مجازی در کار نبود، و دسترسی مستقیم و بی‌واسطه و سریع به انبوهی از اطلاعات که امروز با یک کلیک روی صفحه نقش می‌بندد امکان نداشت، بسیاری کسان ضرورت آشنایی با موسیقی امروز غرب را نفی می‌کردند و بر آن بودند که این موسیقی — به‌ویژه ژانر موسوم به راک — چیزی جز «ابتدال» در بر ندارد.

همان زمان در پیش‌گفتار کتاب نوشتم که، به گمان من، نفی‌هایی از این دست اغلب عاری از شناخت و بری از نقد هستند. موسیقی غربی نیز، مانند بسیاری دیگر از پدیده‌های واردشده به زندگی نوین، قابل ارزش‌گذاری، نقد و گرینش است. کافی است با آنکه‌ی تأمل به صداهایی که از رادیو و تلویزیون ایران پخش می‌شد گوش می‌کردیم تا دریابیم که موسیقی پاپ و راک غربی — البته بی‌کلام — چه اندازه در برنامه‌های مختلفی که از رسانه‌ی رسمی کشور پخش می‌شد به کار می‌رفت. این یعنی که موسیقی غربی — البته بی‌کلام و بی‌تصویر — حتی از طریق رسانه‌های رسمی و دولتی با زندگی ما درآمیخته و، در نتیجه، نفی کلیشه‌ای آن هم گونه‌ای نقض غرض است و هم از شناخت درست و ارزش‌گذاری اصولی آن جلوگیری می‌کند. اما چرا پینک فلوید؟ برای اینکه آثار پینک فلوید را با اهمیت می‌دانستم، همچنان که ترانه‌های بسیاری از خوانندگان و گروه‌های مطرح غربی در آن زمان، از منظری دیگر و به شکلی متفاوت، پدیده‌هایی بودند که اهمیتشان را نمی‌شد انکار کرد. این‌ها آثاری بودند که صدها میلیون نفر را در سراسر جهان مخاطب قرار می‌دادند و بر آن‌ها اثر می‌گذاشتند.

و اهمیت سی سال کار پینک فلوید در آن زمان، بیش از هر چیز، در این بود که هنجارهای مرسوم و پیش‌پاافتاده‌ی موسیقی موسوم به راک را نفی می‌کرد و شنونده را به اندیشه، تعمق، اکتشاف و مسئولیت‌پذیری فرا می‌خواند: اشعار پینک فلوید آثاری هنری و بیانیه‌هایی اجتماعی-فرهنگی-سیاسی‌اند، نه مشتی‌واژه‌ی تکراری درباره‌ی عشق و سکس که روی یک موسیقی ضربی سوار شده باشند تا شنونده را به رقص درآورند. از همین رو، آشنایی خواننده‌ی ایرانی را با آثار این گروه سودمند می‌دانستم.

کتاب ناقوس جدایی را سال ۱۳۷۷ انتشارات «روزنه‌کار» منتشر کرد و بی‌درنگ

ندارد که ناشر و مترجمان صدالبته محترم کتاب دوم، بر اثر یک حادثه‌ی متافیزیکی، نه تنها عین شیوه‌ی صفحه‌بندی و عنوان‌بندی کتاب بنده را به کار برده‌اند، بلکه حتی غلط‌های چاپی کتاب بنده را هم به عینه تکرار فرموده‌اند. حتی این رخداد شگفت‌انگیز نیز مهم نیست که در دو مورد پاراگراف‌هایی را به سهواً از قلم انداخته بودم که صدالبته کاملاً اتفاقی در کتاب مترجمان محترم نیز جا افتاده است. واقعیت همان است که ناقد بسیار محترم افاضه فرموده‌اند: بنده از ده سال پیش که روی این کتاب کار می‌کردم، و از دو سال پیش که در خارج از کشور به گردآوری آن دسته از شعرهای پینک فلوید که در ایران قابل دسترسی نیستند مشغول بودم، شستم خبردار شده بود که «ترجمه‌ی حساب‌شده‌تری» در سال‌های آینده — زبانم لال بدون کوچک‌ترین شائبه‌ی انتحال — تهیه خواهد شد، و از همین رو، بردباری پیشه کردم تا سر بزنگاه «یک مجموعه‌ی سردستی و کم‌دقت» به بازار بفرستم. زهی بی‌شرمی که مرا بود.

نقد فاضل محترم و دل‌سوخته جناب آقای نوری‌زاده البته حاوی افاضات بسیار مشعشعی در باب مقدمه و ترجمه‌ی بنده هم هست که از خواندن آن بسیار محظوظ شدم و پس از مدت‌ها به صدای بلند خندیدم. اما از آنجا که تنها غرض بنده از نگارش این مختصر استغفار از این معصیت عظمی بوده، بیش از این مصدّع نمی‌شوم.

باری، در سال‌های پس از آن، ناقوس جدایی ترجمه‌ی من خنديد و چند بار تجدید چاپ شد. اما در همه‌ی این سال‌ها، حداقل برای ادای دین به پینک فلوید که خودم هم کپی‌رایتی برای ترجمه‌ی اشعارشان نداشتم، به‌رغم اکراه ناشر اولیه، از اصلاح و تکمیل ترجمه‌ی این اشعار غافل نبودم. پس از این اصلاحات فراگیر، در سال ۱۴۰۰ از ناشر اولیه — روزنه‌کار — خواستم که اگر قصد تجدید چاپ کتاب را دارد، همه‌ی تغییرات و افزوده‌ها دست‌کم این بار اعمال شود. متأسفانه پاسخی که گرفتم منفی بود و بنابراین خواستم که کتاب به شکل قبلی اصلاً منتشر نشود. در نهایت شگفتی، اواخر تابستان ۱۴۰۱ ناشر همان کتاب پُرعیب‌وایراد را بدون اجازه‌ی من — سهل است، به‌رغم مخالفت مکرر و کتبی‌ام — منتشر کرد و در پاسخ اعتراض من هم گفت (نقل به مضمون) که هنگام چاپ نخست آن در بیست‌و‌اندی سال پیش همه‌ی حقوق را به ناشر تفویض کرده‌ام و در واقع هیچ غلطی نمی‌توانم بکنم. البته که نمی‌توانستم! حتی اگر در ایران هم بودم، نه هزاران فرسنگ دورتر، با بلیشوی حاکم بر نشر و حقوق مؤلف، البته که نمی‌توانستم و نمی‌توانم!

بر آن شدم که طرحی نو دراندام. کل ترانه‌ها را سراسر از نو ترجمه کردم. بخش‌های دیگر کتاب را از نو نوشتم. آلبوم «مرد ریگ» را که گزیده‌ای از

تک ترانه‌های پینک فلوید بود ترجمه کردم. و آنچه را پس از ناقوس جدایی بر اعضای پینک فلوید و موسیقی آن رفته بود به کل مجموعه افزودم، تا جایی که کتاب حاضر — پژواک‌ها — زمین تا آسمان با ناقوس جدایی که سال ۱۳۷۷ منتشر شد تفاوت دارد. بخت یارم بود که ناشری جوان و خلاق خواستار کتاب نو شد و با قوه‌ی ابتکار، جدیت و پی‌گیری ستودنی‌اش اکنون پژواک‌ها، در قالب و شکل و شمایل کمی سابقه — اگر نگوییم بی سابقه — در ایران، منتشر می‌شود.

اما چرا پژواک‌ها؟ به چند دلیل: پژواک‌ها عنوان آلبوم به‌گزین‌های پینک فلوید بود که اعضای آن به‌رغم اختلافات دیرپا بر سرش توافق کردند و در سال ۲۰۰۱ منتشر شد؛ ترانه‌ی محبوب خود من در سراسر کارنامه‌ی فلوید است؛ نمونه‌ی درخشانی از ملودی‌ها و هارمونی‌های خلسه‌آور فلوید است؛ ترانه‌ای است که پس از درگذشت ریچارد رایت دیگر هرگز اجرا نشد و نخواهد شد؛ و به گمانم واژه‌ی پژواک‌ها هم به خودی خود نشانی است از نواهایی که تا دیری در این گنبد دوار خواهند ماند.

جای شادمانی است که نشر پایگانی با پایمردی پیمان فرگاهی، همزمان با تجدید چاپ کتاب‌های ارزشمندی که به دلایل گوناگون دیگر چاپ نشده‌اند، به انتشار تألیف‌ها و ترجمه‌های نو همت گماشته است و قطعاً انتشار پژواک‌ها از سوی این نگاه نثر شایسته‌ی سپاس من است.

کاوه باسمنجی

پاییز ۱۴۰۳

فهرست

۶۷ / بیشتر /	۱۱ داستانی پُر آب چشم
۶۸ / More /	
۶۸ / Cirrus Minor / 5:17 / سیروس مینور /	۲۳ فتنوسی به نام فلوید
۶۹ / The Nile Song / 3:26 / آواز نیل /	۲۴ گوش‌ها را باید شست!
۷۰ / Crying Song / 3:33 / ترانه‌ی گریه /	۲۵ از زیرزمین تا ژرفای کیهان
۷۱ / Green Is the Colour / 2:58 / سبز است رنگ /	۳۰ از جنون جوانی تا عشق پیری
۷۲ / Cymbaline / 4:50 / سیمبلاین /	
۷۴ / Ibiza Bar / 3:19 / نوشگاه ایبیزا /	
۷۵ / A Spanish Piece / 1:05 / قطعه‌ی اسپانیایی /	
	
۷۷ / اوماگوما /	۴۱ / نی‌زن بر دروازه‌های سپیده‌دم /
۷۸ / Ummagumma /	۴۴ / قلمرو اخترشناسی /
۷۸ / چمنزارهای گرینچستر /	۴۵ / لوسفر سام /
۸۰ / Grantchester Meadows /	۴۸ / مادر ماتیلدا /
۸۰ / The Narrow Way /	۴۹ / شعله‌ور /
PL.II [2:28] PL.II [2:53] PL.III [5:57]	۵۰ / گوشیات را بردار و راه برو /
	۵۱ / Take Up Thy Stethoscope and Walk /
۸۳ / مادر قلب اتمی /	۵۱ / گولچه /
۸۴ / Atom Heart Mother /	۵۲ / فصل ۲۴ /
۸۴ / اگر /	۵۳ / مترسک /
۸۶ / Summer '68 / 5:28 / تابستان ۶۸ /	۵۴ / دوچرخه /
۸۸ / Fat Old Sun / 5:23 / خورشید چاق پیر /	
	۵۷ / نعلبکی پُر از راز /
	۵۸ / A Saucerful of Secrets /
۹۱ / مرده‌ریگ /	۵۸ / روشنایی بیشتر بشود /
۹۱ / Relics /	۶۰ / روزی را به یاد بیاور /
۹۲ / Arnold Layne / 2:55 / آرنولد لین /	۶۱ / Remember a Day /
۹۳ / بازی کردن امیلی را ببین /	۶۱ / دستگاه‌ها را روی قلب خورشید تنظیم کن /
۹۴ / Paint Box / 3:33 / جعبه‌ی رنگ /	۶۲ / Set the Controls for the Heart of the Sun /
۹۶ / Julia Dream / 2:36 / خواب جولیا /	۶۳ / سرجوخه کِلگ /
۹۷ / Biding My Time / 5:18 / منتظر فرصتم /	۶۳ / جاکبند بلوز /
	۶۴ / See-Saw / 4:36 / الاکلنگ /

۲۲۷ / لغزش آنی عقل /

/ A Momentary Lapse of Reason /

- ۲۳۰ / آموختن پرواز / 4:52 / Learning to Fly /
 ۲۳۲ / سگ‌های جنگ / 6:03 / The Dogs of War /
 ۲۳۴ / یک لغزش / 5:08 / One Slip /
 ۲۳۶ / هنگام رویگردانی / 5:41 / On the Turning Away /
 ۲۳۸ / باز هم یک فیلم دیگر / 6:12 / Yet Another Movie /
 ۲۴۰ / ماشین نو (۱) / 1:45 / A New Machine (Pt. I) /
 ۲۴۱ / ماشین نو (۲) / 0:39 / A New Machine (Pt. II) /
 ۲۴۴ / اندوه / 8:44 / Sorrow /

۲۴۹ / ناقوس جدایی /

/ The Division Bell /

- ۲۵۲ / از من چه می‌خواهی؟ / 4:21 /
 / What Do You Want From Me? /
 ۲۵۶ / فرسنگ‌ها دور از هم / 7:03 / Poles Apart /
 ۲۵۸ / روزی بزرگ برای آزادی / 4:17 /
 / A Great Day for Freedom /
 ۲۶۰ / پشت‌پرو شده / 6:48 / Wearing the Inside Out /
 ۲۶۲ / پس خواهد گرفت / 6:12 / Take It Back /
 ۲۶۴ / بازگشت به زندگی / 6:19 / Coming Back to Life /
 ۲۶۵ / نمی‌دانم چه بگویم / 5:14 / Lost for Words /
 ۲۶۶ / همین جور حرف بزن / 6:10 / Keep Talking /
 ۲۶۸ / امیدهای دور و دراز / 8:31 / High Hopes /

۲۷۵ / رود بی‌پایان /

/ The Endless River /

- ۲۷۶ / رستار از کلمات / 6:32 / Louder than Words /

۲۸۱ / عصیانگر سال خورده /

- / بخشی از مصاحبه‌ی نگارنده با راجر واترز /

۱۸۸ / نمایش باید ادامه یابد / 1:36 /

/ The Show Must Go On /

- ۱۸۹ / حق و حاضر / 4:15 / In the Flesh /
 ۱۹۰ / مثل اجل بدو / 4:23 / Run Like Hell /
 ۱۹۲ / در انتظار کرم‌ها / 3:57 / Waiting for the Worms /
 ۱۹۴ / بس است! / 0:30 / Stop /
 ۱۹۵ / محاکمه / 5:18 / The Trial /
 ۱۹۹ / بیرون دیوار / 1:43 / Outside the Wall /

۲۰۱ / ضربه‌ی آخر /

/ The Final Cut /

- ۲۰۴ / رؤیای پس از جنگ / 2:59 /
 / The Post War Dream /
 ۲۰۵ / یکی از کم‌شماران / 1:14 / One of the Few /
 ۲۰۶ / گذشته‌های ممکن تو / 4:23 /
 / Your Possible Pasts /
 ۲۰۸ / وقتی ببرها زنجیر باره کردند / 3:17 /
 / When the Tigers Broke Free /
 ۲۱۰ / بازگشت قهرمان / 2:42 / The Hero's Return /
 ۲۱۲ / رؤیای تیربارچی / 5:18 / The Gunner's Dream /
 ۲۱۴ / چشمان جنون زده / 3:41 / Paranoid Eyes /
 ۲۱۵ / دست کثیف از صحرای من کوتاه / 1:16 /
 / Get Your Filthy Hands Off My Desert /
 ۲۱۶ / خانه‌ی یادبود فلچر / 4:09 /
 / The Fletcher Memorial Home /
 ۲۱۸ / اسکله‌ی ساتمپتون / 2:09 / Southampton Dock /
 ۲۲۰ / ضربه‌ی آخر / 4:47 / The Final Cut /
 ۲۲۲ / حالا وقتش نیست، جان / 4:59 / Not Now John /
 ۲۲۴ / دو خورشید در غروب / 5:18 /
 / Two Suns in the Sunset /